

PRÍLOHA

Vymedzenie gramotností a ich gradačná postupnosť

DOMÉNOVÉ GRAMOTNOSTI

Jazyková a komunikačná gramotnosť

Charakteristika gramotnosti

- schopnosť porozumieť, vyjadriť a interpretovať fakty, pojmy, emócie a názory hovoreným a písaným jazykom, využívajúc aj vizuálne, audiovizuálne a digitálne materiály v rôznych kontextoch,
- efektívne a rešpektujúco komunikovať, a to vhodným a tvorivým spôsobom.

Postojový rámec

- vytvárať pozitívny vzťah k jazyku ako k individuálnej, spoločenskej, národnej a kultúrnej hodnote,
- porozumieť jazykovej a kultúrnej rozmanitosti,
- vytváranie pozitívneho vzťahu k čítaniu,
- rešpektovať používateľov iných jazykov a príslušníkov iných národov a etnických skupín,
- vytvárať a upevňovať pozitívny vzťah k učeniu sa jazykov,
- posilňovať autonómnosť pri jazykovom rozvoji.

Obsahový rámec

- získať a rozvíjať komunikačné spôsobilosti v rámci recepcie, produkcie a interakcie s oporou o potrebné jazykové znalosti,
- porozumieť rôznym žánrom počúvaného a čítaného textu, s dôrazom na rozvíjanie spôsobilostí vyhodnotiť a využiť získané informácie,
- tvoriť rôzne žánre hovoreného a písaného textu a kultivovať verbálne a neverbálne vyjadrovanie,
- efektívne komunikovať myšlienky, emócie, potreby a názory, rešpektovať komunikačného partnera a uplatňovať sociokultúrne zvyklosti.

Procesuálny rámec

- osvojovať si stratégie komunikačnej interakcie, porozumenia a tvorenia textu, uplatňovať ich v rôznych komunikačných, vzdelávacích a sebarozvojových kontextoch,

- monitorovať a sebaregulovať používanie jazyka (uplatňovanie metakognitívnych procesov),
- osvojovať si efektívne stratégie učenia sa jazyka - rozvíjať kritické myslenie a argumentačné zručnosti pri používaní jazyka a pri komunikačných činnostiach.

Postupnosť rozvíjania jazykovej a komunikačnej gramotnosti je konkretizovaná v rámci troch podoblastí: vyučovanie prvého jazyka, vyučovanie slovenského jazyka ako druhého jazyka, vyučovanie cudzích jazykov.

- *Vo vyučovaní prvého jazyka* sa rozvíjanie jazykovej a komunikačnej gramotnosti osobitne zameriava na postupné osvojovanie čitateľskej a pisateľskej gramotnosti spolu s rozvíjaním dialogickej komunikácie, aktívneho počúvania a tvorenia hovoreného prejavu.

Na konci 3. ročníka má žiak osvojené základy čítania a písania. Dokáže viesť jednoduchý dialóg a vyjadrovať myšlienky a svoje prežívanie hovorenou a písanou formou. Dokáže porozumieť počúvaným a čítaným vecným a literárnym textom na úrovni explicitných významov a vyvodzovať z nich základné implicitné významy. Kládie otázky k obsahu textu a sleduje vlastné porozumenie.

Na konci 5. ročníka žiak dokáže viesť dialóg sociálne a vecne primeraným spôsobom, vie si pripraviť a predniesť primeraný hovorený prejav, vie vytvoriť písaný a obrazovo-písaný text. Vyjadruje svoj názor a podopiera ho argumentmi. Dokáže porozumieť súvislým, nesúvislým, obrazovo-písaným a primeraným digitálnym textom. Vo vecných a literárnych textoch identifikuje explicitné informácie a vyvodzuje z nich základné a prehlbujúce implicitné informácie. Používa základné stratégie porozumenia textu a posudzuje mieru vlastného porozumenia.

Na konci 9. ročníka žiak dokáže aktívne vstupovať do hovorenej a písanej komunikačnej interakcie, uplatňuje pritom tvorivosť a efektívnu spoluprácu. Dokáže objasňovať problémy v súvislých hovorených, písaných, obrazovo-hovorených a obrazovo-písaných textoch a svoje názory podopiera argumentmi. Dokáže spracovať a vyhodnotiť informácie z rôznych informačných zdrojov a médií, uplatňuje pritom kritické myslenie a schopnosť riešiť problémy. Uplatňuje stratégie tvorenia a porozumenia textu a reguluje vlastnú komunikačnú činnosť.

- *Pri osvojovaní si slovenského jazyka ako druhého jazyka* – slovenského jazyka a slovenskej literatúry sa vychádza z princípu opory o prvý jazyk. Vo vyučovaní sa rozvíjanie jazykovej a komunikačnej gramotnosti osobitne zameriava na rozvíjanie čitateľskej a pisateľskej gramotnosti osvojenej v prvom jazyku.

Na konci 3. ročníka dokáže žiak pochopiť a používať bežné, jednoduché pokyny a pozdravy, orientovať sa v primeraných obrazovo-písaných textoch, dorozumieť sa v rámci vybraných tematických okruhov a v každodenných praktických situáciách. Dokáže viesť jednoduchý dialóg, odpovedať na otázky primerane situácii a aplikovať jednoduché informácie získané z ostatných vzdelávacích oblastí. Vie čítať a odpisovať krátke texty zložené z jednoduchých rozvitých viet.

Na konci 5. ročníka dokáže žiak globálne porozumieť veku primeraným počúvaným a čítaným súvislým textom a kratším literárnym ukážkam. Vie sa orientovať v nesúvislých, obrazovo-písaných a primeraných digitálnych textoch, dokáže identifikovať v texte explicitné informácie. Vie ústne a písomne vyjadriť myšlienky a názory v rôznych komunikačných situáciách. Dokáže konštruktívne komunikovať a formulovať jednoduchý ústny a písomný prejav o prebraných témach.

Na konci 9. ročníka žiak aplikuje nadobudnuté vedomosti s dôrazom na odlišnosti od prvého jazyka. Dokáže aplikovať osvojené jazykové prostriedky, jednoduchým spôsobom opísať problém, vyjadriť a obhájiť svoj názor a podopierať ho argumentmi. Dokáže samostatne čítať s porozumením veku primerané vecné a literárne texty, prerozprávať ich so zachovaním časovej a príčinnej postupnosti. Dokáže analyticky vyhodnocovať čítaný a počúvaný text, vyhľadať v texte explicitne a implicitne vyjadrené informácie a usporiadať ich podľa významu a dôležitosti, veku primerane kriticky posúdiť pravdivosť a spoľahlivosť informácií a ich zmysluplné využitie. Žiak uplatňuje tvorivosť pri riešení úloh, problémov a projektov, využíva jazyk na efektívnu spoluprácu a nenásilnú komunikáciu v kolektíve.

- *Vo vyučovaní cudzích jazykov* sa budovanie jazykovej a komunikačnej gramotnosti zakladá na postupnom rozvíjaní komunikačných jazykových činností: recepcie (počúvanie a čítanie s porozumením), produkcie (ústny a písomný prejav) a interakcie (ústna a písomná interakcia). V prvom cudzom jazyku žiak postupuje od najnižšej pred-

úrovne A1 na konci prvého cyklu až po komunikačnú úroveň A2 na konci tretieho cyklu.

V druhom cudzom jazyku dosiahne komunikačnú úroveň A1 na konci tretieho cyklu.

Na konci 3. ročníka žiak vníma nové zvuky, slová a informácie, ktoré mu cudzí jazyk prináša a je motivovaný k jeho ďalšiemu objavovaniu. Rozumie krátkym pokynom a jednoduchým vetám s vizuálnou podporou. Na základe poskytnutého vzoru používa veľmi jednoduché slovné spojenia, dokáže písomne reprodukovať krátke vety.

Na konci 5. ročníka žiak rozumie bežným jednoduchým hovoreným a písaným textom. Formuluje jednoduché otázky a dokáže na ne odpovedať. Dokáže podať základné informácie o sebe a svojom okolí, opísať osoby, predmety aj jednoduché aktivity. Dokáže napísať jednoduché, krátke texty. Používa základné stratégie komunikácie, aby dokázal jednoducho komunikovať. Žiak si začína uvedomovať dôležitosť učenia sa cudzích jazykov pre svoj ďalší rozvoj a vnímať jazykovú a kultúrnu rozmanitosť spoločnosti.

Na konci 9. ročníka sa žiak dokáže prostredníctvom jednoduchého jazyka porozprávať s rovesníkmi, učiteľmi alebo inými ľuďmi o bežných témach. Dokáže sledovať dej príbehu a zachytiť konkrétne informácie z primerane náročného počúvaného alebo čítaného textu, dokáže napísať jednoduché súvislé texty a uplatňovať kritické myslenie pri práci s informáciami. Zapája sa do komunikačných situácií, v ktorých využíva vhodné stratégie, spracováva informácie, jednoducho vyjadruje vlastné myšlienky a názory na rôzne témy. Je schopný identifikovať odlišnosti a prieniky medzi vlastnou kultúrou a kultúrami iných národností a krajín. Uvedomuje si význam cudzích jazykov pre praktický život a je schopný reflektovať proces vlastného učenia sa. K ďalšiemu rozvíjaniu doménovej gramotnosti prispieva aj učenie sa druhého cudzieho jazyka v tomto cykle.

Matematická gramotnosť

Charakteristika gramotnosti

- schopnosť rozoznať matematickú podstatu problémov a riešiť ich pomocou matematiky,
- kriticky uvažovať a logicky zdôvodňovať,

- porozumieť a vyjadriť podstatu problému, diskutovať o probléme, navrhnúť stratégiu riešenia problému, riešiť problém pomocou nástrojov matematiky a interpretovať riešenie problému,
- stanoviť/vysvetliť podmienky alebo hranice platnosti výsledkov a záverov
- riešiť životné potreby jednotlivca ako konštruktívneho, zainteresovaného a reflektujúceho člena spoločnosti.

Postojový rámec

- chápať úlohu a význam matematiky pre jednotlivca a spoločnosť,
- chápať význam komunikácie a spolupráce pri riešení problémov,
- uvedomovať si vlastný matematický potenciál a pociťovať potrebu zvyšovať vlastnú matematickú pripravenosť,
- vnímať chybu ako dôležitú súčasť učenia sa, zvládať emócie súvisiace
  - s úspešnosťou, prípadne neúspešnosťou pri riešení problémov,
- mať skúsenosť s vplyvom počiatočných podmienok na zvolenú metódu a výsledky,
- prejavíť kreativitu v riešení problémov, myslieť strategicky a oceňovať konštruktívne prístupy riešenia problémov.

Obsahový rámec

- orientovať sa v matematických pojmoch, vzťahoch a postupoch v obsahových oblastiach matematiky (čísla a operácie; závislosti, vzťahy a narábanie s údajmi; geometria),
- využívať matematické praktiky (matematické reprezentácie; modelovanie; jazyk, komunikáciu a argumentáciu) pri riešení problémov,
- riešiť matematické problémy, ktoré podporujú principiálne a koncepčné pochopenie, rozvoj zručností a návykov mysle, efektívne pracovať s chybou ako dôležitou súčasťou riešenia problémov a navrhovať eliminačné postupy,
- zrozumiteľne a konštruktívne prezentovať návrhy stratégií a riešenie problémov.

Procesuálny rámec

- kriticky myslieť, konceptualizovať, zovšeobecňovať a využívať poznatky a postupy,

- používať metódy vytvárania matematických poznatkov a rozumieť systému skúmania v matematike,
- využívať skúsenosti z riešenia matematických úloh v rámci zúčastnenej a produktívnej participácie v spoločnosti.

Na konci 3. ročníka žiak rozoznáva jednoduché matematické situácie v explicitných situáciách a známych kontextoch, interpretuje ich a používa priame logické úsudky pri ich riešení. Pozná elementárne matematické pojmy, objavuje jednoduché vzťahy medzi nimi, rozumie a rutinne používa základné algoritmy a postupy. Pri riešení úloh využíva jednoduché spôsoby znázornenia, dokáže ich vysvetliť, používa jednoduché matematické symboly a diskutuje o použitých metódach riešenia úloh.

Na konci 5. ročníka žiak rieši náročnejšie konkrétne matematické situácie vyžadujúce procesy rozhodovania a uvažovania o jednoduchých obmedzeniach alebo predpokladoch. Pozná a používa rozšírený matematický pojmový aparát, aplikuje rozšírené matematické nástroje a postupy na riešenie a interpretáciu problémov. Samostatne navrhuje, tvorí a používa jednoduché matematické modely, vyhodnocuje jednoduché stratégie riešenia úloh. Objavuje jednoduché súvislosti, vie ich interpretovať a zdôvodniť.

Na konci 9. ročníka žiak interpretuje a rieši zložitejšie problémy, identifikuje obmedzenia a špecifikuje predpoklady. Pozná a používa matematický pojmový aparát na pokročilej úrovni, aplikuje pokročilé matematické nástroje a zložitejšie postupy. Využíva a vyhodnocuje rôzne, aj neštandardné, stratégie riešenia úloh. Pri zdôvodňovaní tvorí príklady a kontra-príklady. Aktívne a plynulo využíva v komunikácii matematický jazyk a pri riešení a interpretácii úloh rutinne narába so symbolickými reprezentáciami.

Informatická gramotnosť

Charakteristika gramotnosti

- schopnosť porozumieť základným informatickým pojmom a procesom,
- riešiť každodenné problémy pomocou informatických konceptov,
- pracovať s údajmi a digitálnymi produktmi,
- vyhľadávať, posudzovať a využívať informácie z digitálneho priestoru,
- používať digitálne technológie bezpečne, eticky a kriticky,

- zmysluplne využívať digitálne technológie a umelú inteligenciu.

Postojový rámec

- uvážene vyberať a používať digitálne technológie na dosiahnutie cieľov,
- vecne argumentovať a prezentovať výsledky riešenia v kontexte pôvodného problému,
- zodpovedne a bezpečne sa správať pri práci s digitálnymi technológiami a v online prostredí,
- reflektovať prínosy a riziká digitálnych technológií na zdravie, učenie a medziľudské vzťahy,
- rešpektovať etické a právne zásady používania digitálnych produktov, informácií a obsahu,
- kriticky pristupovať k informáciám a digitálnemu obsahu, posudzovať ich dôveryhodnosť, relevantnosť a kontext.

Obsahový rámec

- porozumieť základným konceptom informatiky a princípom analýzy informatického problému,
- používať základné informatické konštrukcie (sekvencia, opakovanie, vetvenie, premenná, podmienka, vstup, výstup a podprogram),
- porozumieť digitálnej reprezentácii údajov rôznych typov (text, číslo, obrázok, zvuk, video) a používať ich vhodné formáty,
- pracovať so štruktúrami údajov (postupnosť, tabuľka, mriežka, jednoduchý graf, strom a časová os),
- pomocou vhodných nástrojov vytvárať, upravovať a organizovať digitálne produkty,
- porozumieť základným princípom fungovania digitálnych technológií, vrátane hardvéru, softvéru, aplikácií a operačného systému,
- pracovať v sieťovom prostredí, vyhľadávať, získavať, posudzovať a používať informácie z internetu a iných online zdrojov,
- rozumieť princípom digitálnej spoločnosti a bezpečnosti, vrátane etiky, digitálnej stopy, rizík online prostredia, manipulácie s informáciami a autorského práva,
- rozumieť možnostiam, obmedzeniam a rizikám umelej inteligencie a vhodne ich aplikovať pri učení, tvorbe a riešení problémov.

Procesuálny rámec

- analyzovať informatický problém, identifikovať potrebné údaje, kroky a rozhodovacie miesta,
- formulovať a navrhovať postup riešenia a vyjadriť ho slovne alebo v dohodnutom formálnom jazyku,
- zostaviť, upravovať a interpretovať program s využitím základných algoritmických konštrukcií,
- krokovať riešenie, interpretovať správanie vykonávateľa a identifikovať chyby v zápise riešenia,
- vytvárať, upravovať a organizovať digitálne produkty a údaje pomocou vhodných nástrojov a štruktúr,
- získavať, posudzovať a interpretovať informácie z rôznych typov údajových štruktúr,
- pracovať s digitálnymi technológiami, nástrojmi operačného systému a zariadeniami na používateľskej úrovni,
- vyhľadávať informácie, posúdiť ich dôveryhodnosť a porovnať zdroje,
- používať digitálne technológie bezpečne, eticky a efektívne.

Na konci 3. ročníka žiak pracuje so základným hardvérom a softvérom, vytvára a upravuje jednoduché texty a obrázky, organizuje informácie v postupnostiach a tabuľkách. Pozná elementárne princípy informatiky, vrátane pravdivostných vzťahov a sekvencie príkazov. Zostaví jednoduchý program ako postupnosť príkazov, dokáže ho upraviť, opraviť a intuitívne skúma a posudzuje riešenia. Používa webové stránky, vyhľadáva informácie, správa sa bezpečne pri práci s digitálnymi technológiami a uvedie príklady ich využitia v každodennom živote.

Na konci 5. ročníka žiak uplatňuje pravidlá elementárnej logiky v zložitejších tvrdeniach, vytvára programy s cyklami a parametrami, identifikuje vzory a navrhuje vylepšené riešenia. Upravuje a kombinuje rôzne typy digitálnych produktov (text, obrázok, animácia, prezentácia, zvuk, video). Pracuje s rôznymi údajovými štruktúrami vrátane stromov, grafov a šifruje informácie podľa pravidiel. Vyhľadáva a posudzuje informácie z webu, porovnáva zdroje a používa informácie vo vlastných produktoch. Pozná riziká digitálnych technológií a internetu, správa sa eticky, bezpečne a primerane využíva nástroje umelej inteligencie.

Na konci 9. ročníka žiak rieši informatické problémy využitím základných algoritmických konštrukcií vrátane práce s premennou, vetvením, cyklom s neznámym počtom opakovaní, podprogramom a vstupom. Vytvára programy pracujúce s náhodnosťou, posudzuje riešiteľnosť úloh, modifikuje a optimalizuje programy. Vytvára a upravuje pokročilejšie digitálne produkty a kombinuje rôzne typy informácií, používa pokročilejšie nástroje na organizáciu údajov (tabuľky, grafy, stromy, časová os). Pracuje s operačným systémom, sieťovými zariadeniami a nástrojmi na prácu so súbormi v sieti. Posudzuje správnosť a kvalitu získaných informácií, orientuje sa v online komunikácii a vytvára jednoduchý webový obsah. Rozumie princípom digitálnej bezpečnosti, manipulácie, misinformácií, dezinformácií a digitálnej stopy, zmysluplne a bezpečne využíva nástroje umelej inteligencie.

Prírodovedná gramotnosť

Charakteristika gramotnosti

- komplexná schopnosť používať prírodovedné poznatky, identifikovať a formulovať otázky, a vyvodzovať dôkazmi podložené závery, ktoré umožňujú porozumieť svetu, v ktorom žijeme, prírode a zmenám, ktoré v našom prostredí samovoľne alebo v dôsledku ľudskej aktivity nastali a nastávajú,
- porozumieť princípom objektívneho a systematického skúmania, úlohe a významu prírodných vied v spoločnosti,
- pozostáva z troch zložiek: poznatky a prírodovedné predstavy (obsahový rámec), vzťah k vede a prírode (postojový rámec) a spôsobilosti vedeckej práce (procesuálny rámec).

Obsahový rámec

- tvoriť a rozvíjať prírodovedné poznatky (pojmy, fakty a zovšeobecnenia) a ich vzájomné vzťahy.

Postojový rámec

- mať pozitívny postoj k prírode a prírodným javom,
- prejavovať záujem o prírodné vedy,
- prejavovať zodpovedné správanie k sebe a okolitému prostrediu.

Procesuálny rámec

- používať spôsobilosti vedeckej práce, postupy a stratégie objektivizovaného poznávania (napríklad pozorovanie, meranie, usudzovanie, tvorba a overovanie predpokladov, tvorba záverov a zovšeobecnení),
- aplikovať nástroje vytvárania a usporiadania informácií o svete.

Na konci 3. ročníka majú žiaci čiastočne rozvinuté vybrané prírodovedné predstavy a v známych situáciách vedia poskytnúť možné vysvetlenia alebo formulovať závery na základe jednoduchých riadených výskumných aktivít. Sú schopní jednoduchého uvažovania a vysvetlenia výsledkov vlastného skúmania.

Na konci 5. ročníka sú žiaci dokážu vybrať fakty a vedomosti potrebné na vysvetlenie javov a použiť jednoduché modely alebo stratégie skúmania. Vedia vysvetliť prírodovedné pojmy z rôznych vedných oblastí, aplikovať ich pri tvorbe krátkych zdôvodnení a tvorbe rozhodnutí. Dokážu svoje prírodovedné vedomosti nielen aktívne využiť, ale aj vysvetliť a komunikovať ich ostatným.

Na konci 9. ročníka sú žiaci s rozvinutou prírodovednou gramotnosťou schopní identifikovať prírodovedné aspekty rôznych situácií, a aplikovať v nich nielen poznatky, spôsobilosti vedeckej práce a postoje, ale aj princípy poznávania prírodných vied. Dokážu skúmať javy, analyzovať a kriticky vyhodnocovať získané informácie. Vedia v danej situácii porovnať, vybrať, zhodnotiť primerané zdôvodnenie a sú schopní sformulovať závery vychádzajúce z kritickkej analýzy dôkazov a argumentov.

Spoločenskovedná gramotnosť

Charakteristika gramotnosti

- schopnosť prejavovať sa ako samostatná, slobodná a zodpovedná osobnosť, uplatňovať svoje práva a naplňovať svoje povinnosti,
- byť vnímavý voči sebe aj voči druhým a krajine,
- nadobudnúť pozitívny vzťah k demokratickej spoločnosti a k potrebe udržateľnosti života na Zemi,
- nadobudnúť pozitívny vzťah k demokratickej spoločnosti a k potrebe udržateľnosti života na Zemi,

- prejavovať aktívny postoj k riešeniu aktuálnych výziev a problémov,
- uvedomovať si vlastnú identitu v globalizovanom svete,
- porozumieť podobným aj odlišným geografickým, historickým, kultúrnym, náboženským, hospodárskym a politickým špecifikám ľudského spoločenstva v rôznych častiach Zeme,
- prejavovať rešpekt a ohľaduplnosť voči iným ľuďom, ich kultúram a duchovným hodnotám,
- vyhľadávať, analyzovať a interpretovať informácie v rôznej podobe vyvodzovať z nich logicky správne závery, ktoré dokážu argumentačne podložiť a prezentovať.

Postojový rámec

- vnímať svoju hodnotu, hodnotu druhých a hodnotu krajiny,
- kultivovať svoje správanie s rešpektom k sebe i druhým na základe morálnych zásad a uvedomenia si dôsledkov svojho konania,
- rozvíjať pozitívny vzťah k demokratickej spoločnosti a k potrebe udržateľnosti života na Zemi,
- osvojiť si aktívny postoj k riešeniu aktuálnych výziev a problémov.

Obsahový rámec

- orientovať sa v geografických, historických a spoločenskovedných pojmoch, javoch a procesoch,
- pozorovať vzťahy medzi ľuďmi a vzťahy medzi človekom a krajinou v súčasnosti aj minulosti,
- klasifikovať skúmané javy, udalosti a procesy na základe stanovených kritérií,
- rozlišovať fakty, názory a interpretácie,
- odhaľovať príčiny a následky vybraných fenoménov.

Procesuálny rámec

- vyhľadávať, analyzovať a interpretovať informácie v rôznej podobe,
- získavať kvantitatívne a kvalitatívne údaje potrebné pre ciele vlastného bádania,
- viesť kultivovanú diskusiu s využitím vecnej argumentácie,

- robiť zodpovedné a odôvodnené rozhodnutia na základe kritického posúdenia informácií,
- navrhovať prospešné riešenia a podieľať sa na ich realizácii, aj s ohľadom na budúci vývoj,
- uplatňovať svoje práva a naplňovať svoje povinnosti.

Na konci 3. ročníka je žiak schopný elementárne skúmať svoju obec, jej blízke okolie a vzťahy medzi ľuďmi, využíva jednoduché plány alebo mapy. Pozoruje, porovnáva a zaznamenáva vybrané aspekty fungovania komunity, v ktorej žije. Vie sa orientovať vo svojom okolí a pozná jeho špecifiká. Pozná základné časové intervaly. Je si vedomý, že súčasnosť je výsledkom konania v minulosti. Rešpektuje základné pravidlá spolunažívania a komunikácie. Vníma svoju jedinečnosť a dokáže pomenovať základné emócie. Zaujíma sa o svoje okolie a je ochotný zapájať sa do aktivít na jeho zlepšovanie.

Na konci 5. ročníka má žiak osvojené základy aktívneho občianstva, uvedomuje si svoje práva a povinnosti. Vie vysvetliť základné mechanizmy fungovania demokratickej spoločnosti a spolupracovať na riešení výziev. Dokáže čítať mapy, orientovať sa na glóbose a pri skúmaní špecifik Slovenska i rozmanitosti Zeme uplatňuje jednoduché bádateľské postupy. Poznáva minulosť prácou s historickými prameňmi. Reflektuje svoju identitu, silné stránky a rešpektuje inakosť druhých.

Na konci 9. ročníka je žiak vnímavý voči sebe, druhým a krajine. Má pozitívny vzťah k demokratickej spoločnosti, ľudským právam a udržateľnosti života na Zemi. Aktívne a informovane sa zapája do riešenia výziev. Uvedomuje si vlastnú identitu v globalizovanom svete a robí zodpovedné rozhodnutia v osobnom aj ekonomickom živote. Rozlišuje a kriticky hodnotí geografické, historické, kultúrne a politické súvislosti, čo vedie k rešpektu voči iným. Dokáže overovať informácie, odhaliť manipuláciu v mediálnom priestore a svoje postoje argumentačne podložiť.

Technická a profesijná gramotnosť

Charakteristika technickej gramotnosti

- schopnosť používať a hodnotiť technické postupy, nástroje a materiály,

- porozumieť technike v kontexte integrovaného využívania poznatkov matematiky, vedy, techniky a umenia pri navrhovaní a realizácii praktických riešení,
- technicky myslieť a analyzovať úlohy z hľadiska funkčnosti a účelnosti, hľadať konštrukčne realizovateľné riešenia,
- tvorivo používať technické zariadenia a technológie,
- mať určitý stupeň vedomostí o povahe, správaní, sile a dôsledkoch mnohých aspektov techniky a technológií z perspektívy reálneho sveta.

Postojový rámec

- chápať úlohu techniky v spoločnosti (pochopenie rôznych aspektov techniky) z pohľadu ekonomických, sociálnych, estetických a morálnych vzťahov,
- reflektovať úlohu techniky v modernej spoločnosti.

Obsahový rámec

- orientovať sa v technických pojmoch a procesoch, narábať s technickými prostriedkami,
- vymedzovať základné fakty, pojmy a procesy, ktoré reprezentujú techniku.

Procesuálny rámec

- osvojiť si princípy navrhovateľských a konštruktérsko-technologických aktivít, poznať bohatú sociálnu skúsenosť s technikou a spoznávať ju v autentickom sociálnom a kultúrnom kontexte, vrátane formovania postojov k technike,
- kriticky hodnotiť, klásť vlastné otázky, diskutovať a zdieľať vlastné postoje a názory, vrátane analýz vlastných produktov.

Na konci 3. ročníka žiak v rámci technickej gramotnosti rozlišuje prírodné a technické materiály a pracovné postupy, rieši jednoduché technické otázky na základe poznania elementárnych javov a zákonitostí v technike.

Na konci 5. ročníka žiak v rámci technickej gramotnosti rieši technické úlohy a problémy a prezentuje návrhy riešení, používa jednoduché technické zariadenia v každodennom živote.

Na konci 9. ročníka žiak v rámci technickej gramotnosti pracuje s materiálmi a technológiami na ich opracovanie, využíva technické zariadenia, predmety, je schopný tvorivo a s aplikáciou správnych technických postupov navrhovať, realizovať a vyhodnocovať predmety.

Charakteristika profesijnej gramotnosti

- schopnosť identifikovať a rozvíjať reálny profesijný cieľ,
- poznať svoje silné stránky,
- prijať a vyjadriť spätnú väzbu,
- v procese kariérového plánovania vytvárať konštruktívne rozhodnutia,
- mať určitý stupeň vedomostí o kariérových hodnotách, osobnom kariérovom smerovaní a kariérovom plánovaní ako celoživotnom procese.

Postojový rámec

- chápať význam kariérových hodnôt v spoločnosti,
- realizovať konštruktívne kariérové rozhodnutia.

Obsahový rámec

- orientovať sa v pojmoch a procesoch sveta práce,
- pomenovať a objasňovať základné pojmy a procesy kariérovej výchovy.

Procesuálny rámec

- osvojiť si princípy kariérového plánovania,
- vytvoriť osobné kariérové portfólio, ktoré vychádza zo sebapoznania, je zdrojom sebareflexie a podkladom pre stanovenie cieľov,
- kriticky posudzovať svoje zručnosti, talent a schopnosti a cieľavedome ich rozvíjať.

Na konci 3. ročníka žiak v rámci profesijnej gramotnosti identifikuje vzájomne súvisiace pracovné činnosti a profesie a pomenúva možnosti využitia nadobudnutých pracovných zručností a návykov v rôznych oblastiach ľudskej činnosti.

Na konci 5. ročníka žiak v rámci profesijnej gramotnosti pozná rôzne profesie a povolania súvisiace s rôznymi odbormi, má predstavu o možnostiach ďalšieho štúdia podľa vlastných záujmov, vytvára osobné kariérové portfólio.

Na konci 9. ročníka žiak v rámci profesijnej gramotnosti pri plánovaní kariérneho smerovania kriticky posudzuje svoje zručnosti, talent a schopnosti a aplikuje základné stratégie a metódy kariérového rozvoja.

Zdravotná a pohybová gramotnosť

Charakteristika gramotnosti

- schopnosť dosiahnuť úroveň vedomostí, osobných zručností a sebadôvery na zlepšenie osobného zdravia a zdravia ľudí v bezprostrednom okolí zmenou osobného životného štýlu a podporou pohybovej aktivity,
- efektívne využívať informácie o zdraví a podpore zdravia potrebné pre posilnenie starostlivosti o svoje zdravie a svojej telesnej zdatnosti,
- chápať negatívne vplyvy zdraviu škodlivých látok, pohybovej inaktivity a nezdravých stravovacích návykov,
- v prípade ohrozenia života alebo zdravia vedieť primerane veku zareagovať a poskytnúť prvú pomoc.

Postojový rámec

- chápať dôležitosť pohybu z pohľadu zdravotných, sociálnych, estetických a morálnych vzťahov,
- uvedomovať si potrebu sebapoznania a sebareflexie pre vlastný pohybový rozvoj,
- chápať význam pravidiel a fair-play v športe,
- vnímať pohybovú aktivitu ako možnosť trávenia voľného času,
- chápať dôležitosť zdravého životného štýlu ako prostriedku podpory zdravia,
- orientovať výchovu žiakov tak, aby viedla k spokojnosti žiakov s vlastným životom.

Obsahový rámec

- orientovať sa v pojmoch súvisiacich so športom a olympizmom,
- poznať telovýchovnú terminológiu a pravidlá športov,
- využívať moderné technológie pre monitorovanie telesnej zdatnosti a pohybovej výkonnosti,
- poznať charakteristiky správneho držania tela a dopad chybného držania tela na zdravie,
- orientovať sa v pojmoch súvisiacich so zdravým životným štýlom a jeho obsahovými zložkami,

- dôraz klásť na vymedzenie základných faktov, pojmov a procesov, ktoré reprezentujú zdravotnú výchovu,
- podporovať rozvoj vzájomného rešpektu, solidarity a tolerancie ako súčasti podpory duševného zdravia.

Procesuálny rámec

- ovládať základné pohybové a športové zručnosti,
- rozvíjať pohybové schopnosti prostredníctvom vhodných pohybových a športových prostriedkov,
- aplikovať telesné cvičenia zamerané na podporu správneho držania tela,
- viesť žiakov k zlepšovaniu svojej telesnej zdatnosti a pohybovej výkonnosti pri zohľadnení osobných dispozícií,
- získať vedomosti a zručnosti potrebné pre ochranu života a zdravia v krízových situáciách,
- osvojiť si vedomosti a zručnosti pre poskytnutie prvej pomoci na veku primeranej úrovni,
- integrovať postoje, vedomosti a zručnosti žiakov zamerané na vlastnú i celospoločenskú bezpečnosť.

Na konci 3. ročníka žiak chápe význam pohybu pre svoje zdravie a vníma pohyb ako každodennú súčasť svojho života. Žiak pozná a snaží sa zlepšovať úroveň svojej telesnej zdatnosti a pohybovej výkonnosti. Má nadobudnuté základné pohybové zručnosti, ktoré sú predpokladom pre rozvoj pohybovej gramotnosti. Chápe význam pravidiel v športe a snaží sa dodržiavať dohodnuté pravidlá v realizovaných pohybových a športových hrách, ktoré podporia jeho zmysel pre kolektívnosť a spolupatričnosť.

Na konci 5. ročníka žiak má osvojené nové športové zručnosti a dokáže ich aplikovať v pohybových a športových hrách. Vie rozpoznať nebezpečenstvo návykových látok a ich negatívny vplyv na zdravie človeka. Vníma šport ako prostriedok podpory sociálnych zručností a morálneho správania a dokáže primerane veku reagovať v krízových situáciách ohrozujúcich zdravie. Žiak dokáže poskytnúť prvú pomoc na veku primeranej úrovni.

Na konci 9. ročníka žiak pozná a aplikuje pohybové a športové aktivity, ktoré sú prospešné pre jeho zdravie s ohľadom na svoje vlastné dispozície. Vie využívať moderné technológie pre

podporu rozvoja svojej telesnej zdatnosti a udržanie svojej zdravej telesnej hmotnosti. Dokáže ohodnotiť svoju úroveň telesnej zdatnosti a navrhnuť vhodný pohybový program pre jej rozvoj. Vie sa orientovať v oblasti športu, identifikovať problémy súvisiace s dopingom a návykovými látkami a ich dopadom na zdravie. Dokáže rozpoznať jednotlivé krízové situácie, adekvátne zareagovať v prípade ohrozenia bezpečnosti zdravia a života, vie využiť nadobudnuté vedomosti a zručnosti pre poskytnutie prvej pomoci.

Umelecká gramotnosť

Charakteristika gramotnosti

- schopnosť vnímať, prijímať, chápať, interpretovať a vyjadrovať sa prostredníctvom rôznych druhov a foriem umenia,
- vyjadriť autentický vzťah k umeniu,
- porozumieť hodnote umenia vo vzťahu k sebe i spoločnosti,
- poznať artefakty jednotlivých druhov umenia, vyjadrovať sa ich prostriedkami,
- prežívať a reagovať na produkty vytvárané na princípoch umeleckej tvorby,
- formovať individuálne postoje a hodnotové preferencie v oblasti umenia a kultúry,
- aplikovať tvorivosť, ktorá umožňuje prenášať umelecké spôsobilosti aj do iných vzdelávacích oblastí, prostredí a kontextov.

Postojový rámec

- chápať spoločenské poslanie umenia a kultúry ako súčasť identity a hodnôt každej spoločnosti v kultúrnom a historickom kontexte,
- porozumieť hodnote umenia pre seba aj spoločnosť, prezentovať individuálne postoje a hodnotové preferencie v oblasti umenia a kultúry,
- slobodne prejavovať a uplatňovať rozvinutú umeleckú gramotnosť pri napĺňaní osobných kultúrnych potrieb a životných cieľov samostatným zmocnením sa rôznych podôb umenia v oblasti produkcie, percepcie, komunikácie, vyjadrovania aj integrácie s inými druhmi umenia,
- prejavovať vzťah ku svetovej kultúre, kultúre vlastného národa, regiónu, k tradičným hodnotám vlastnej kultúry a k folklóru, prejavovať reálny pozitívny vzťah a empatiu k ostatným kultúram a sociálnym skupinám,
- uplatňovať tvorivosť pri učení, sebavyjadrovaní a prezentovaní rôznych podôb umenia.

Obsahový rámec

- poznať spôsoby tvorby hudby a výtvarného umenia, ich prezentácie a performancie v individuálnej a kolektívnej podobe, percepcia, prežívanie, reflexia a hodnotenie,
- orientovať sa v umeleckej tvorbe minulosti i v jej súčasných podobách, v slovenskom a svetovom kontexte, v umeleckej tvorbe regiónu, etnika, sociálnych skupín,
- aplikovať pojmy, javy a vzťahy z oblasti umeleckej tvorby, teórie, histórie a estetiky,
- chápať a osvojovať si špecifické vyjadrovacie prostriedky, spôsoby umeleckého vyjadrenia a stvárnenia, médiá, nástroje, techniky, formy, druhy, žánre, štýly, obdobia hudobného a výtvarného umenia, architektúry, dizajnu a audiovizuálneho umenia.

Procesuálny rámec

- byť flexibilný, tvorivý, kooperovať, byť empatický, schopný sebareflexie a zodpovedného konania pri tvorbe, prijímaní, vyjadrovaní a integrácii rôznych druhov umenia vo vlastnej societe aj spoločnosti,
- uplatňovať základné spôsobilosti (schopnosti, zručnosti a návyky) v oblasti tvorby, prijímania, verbálneho, vizuálneho, pohybového a dramatického vyjadrovania, rôznymi spôsobmi, prístupmi, prejavmi a prezentáciami,
- využívať umenie ako prostriedok interkultúrnej komunikácie a vzájomného porozumenia,
- uplatňovať procesy objavovania, experimentovania, sebvýjadrovania a sebapoznávania prostredníctvom činnostného vyučovania,
- vytvárať, prezentovať, reflektovať a integrovať vlastné tvorivé artefakty a produkty v oblasti umeleckej tvorby, kultivovať schopnosť vnímať (počúvať, vidieť) a interpretovať umelecké dielo s porozumením a s citovým zážitkom.

Na konci 3. ročníka žiak pozná základné umelecké výrazové prostriedky a spontánne reaguje na umelecké podnety sprostredkované učiteľom. Žiak postupne objavuje zákonitosti vzniku a existencie hudobného a výtvarného umenia, elementárne podoby produkcie, percepcie, vyjadrovania a stvárňovania hudby a výtvarného umenia.

Na konci 5. ročníka žiak cieľavedome rozpoznáva možnosti umeleckých výrazových prostriedkov, dokáže ich uplatňovať v reakcii na podnety sprostredkované učiteľom. Zvláda základy gramotnosti, dokáže pomenovať, hudbou a výtvarne vyjadriť, interpretovať

a elementárne hodnotiť vlastné prijímanie hudby a výtvarného umenia. Žiak prejavuje tvorivosť, hravosť a otvorenosť k spoznávaniu hudobného a výtvarného umenia, schopnosť uvedomelého vnímania a interpretácie umeleckých prejavov rôznej povahy.

Na konci 9. ročníka žiak uplatňuje rozvinutú gramotnosť, ktorá sa prejavuje ako schopnosť zmysluplnej reakcie prostredníctvom umeleckých výrazových prostriedkov na podnety sprostredkované učiteľom a podnety zvolené samotným žiakom. Žiak prejavuje tvorivosť, otvorenosť spoznávaniu hudobného a výtvarného umenia, sám tvorí, vníma, reflektuje a prezentuje výsledky svojej tvorivej činnosti, analyzuje a hodnotí umelecké artefakty aj vlastné produkty umeleckej povahy, svoje hodnotenie zmysluplne argumentuje.

NADPREDMETOVÉ KONCEPTY

Metakognícia

Charakteristika metakognície

- schopnosť reflektovať procesy poznávania, myslenia a stratégií učenia,
- uvedomovať si vlastný spôsob premýšľania a poznávania,
- schopnosť plánovať, monitorovať a vyhodnocovať svoje učenie,
- prispôbiť stratégie učenia individuálnym silným a slabým stránkam,
- postupne dosahovať väčšiu nezávislosť pri učení,
- zlepšiť spôsobilosť riešiť problémy a kriticky myslieť,
- využívať digitálne nástroje vrátane umelej inteligencie (AI) ako podporu pri plánovaní učenia, získavaní spätnej väzby a reflexii vlastného myslenia a procesu učenia.

Postojový rámec

- uvedomovať si hodnotu učenia ako aktívneho, vedome riadeného procesu a niest osobnú zodpovednosť za vlastné učenie,
- rozvíjať vnútornú motiváciu učiť sa, zvedavosť a otvorenosť voči novým poznatkom, stratégiám a spôsobom myslenia,
- prijímať chybu ako prirodzenú súčasť učenia a zdroj poznania o vlastnom myslení,
- rozvíjať sebadôveru vo vlastnú schopnosť učiť sa, zlepšovať sa a meniť stratégie učenia,
- reflektovať vlastné silné a slabé stránky v učení bez hodnotiaceho sebaodsudzovania,

- formovať postoj k celoživotnému učeniu, sebarozvoju a adaptabilite v meniacom sa svete,
- uplatňovať kritický a zodpovedný prístup k informáciám, poznaniu a vlastným záverom,
- rozvíjať kritický a zodpovedný prístup k využívaniu umelej inteligencie pri učení, vrátane uvedomovania si jej možností, limitov a potreby overovať získané informácie.

Obsahový rámec

- porozumieť pojmom súvisiacim s metakogníciou (myslenie o myslení, stratégie učenia, plánovanie, monitorovanie, hodnotenie, sebaregulácia, spätná väzba),
- poznať rôzne kognitívne a metakognitívne stratégie učenia (napr. plánovanie cieľov, kladenie otázok, sebakontrola, sumarizácia, hodnotenie porozumenia),
- rozlišovať medzi rôznymi štýlmi učenia, spôsobmi spracovania informácií a typmi úloh,
- porozumieť vzťahu medzi pozornosťou, pamäťou, emóciami, motiváciou a učením,
- poznať základné princípy efektívneho učenia, riešenia problémov a kritického myslenia,
- chápať úlohu spätnej väzby, sebareflexie a hodnotenia v procese učenia,
- orientovať sa v možnostiach prenosu metakognitívnych stratégií medzi rôznymi vzdelávacími oblasťami a životnými situáciami,
- poznať základné princípy fungovania umelej inteligencie ako nástroja na podporu učenia.

Procesuálny rámec

- plánovať učenie: stanovovať si ciele, vyberať vhodné stratégie a postupy učenia,
- monitorovať vlastné učenie: sledovať porozumenie, pokrok, prekážky a efektívnosť zvolených stratégií,
- vyhodnocovať učenie: reflektovať výsledky, procesy a vlastné myslenie, formulovať závery pre ďalšie učenie,
- flexibilne meniť stratégie učenia podľa typu úlohy, kontextu a vlastných potrieb,
- uplatňovať sebareflexiu, sebahodnotenie a prijímanie spätnej väzby pri učení aj riešení problémov,

- rozvíjať samostatnosť, vytrvalosť a schopnosť regulovať pozornosť, emócie a motiváciu pri učení,
- aplikovať metakognitívne procesy pri riešení problémov, kritickom hodnotení informácií a rozhodovaní,
- prenášať osvojené stratégie učenia do rôznych predmetových oblastí, situácií a reálneho života,
- využívať nástroje umelej inteligencie na generovanie otázok, úloh, návrhov riešení alebo spätnej väzby a následne ich kriticky posudzovať a reflektovať vo vzťahu k vlastnému učeniu.

Na konci 3. ročníka žiak dokáže pomenovať svoje silné a slabé stránky v myslení a popísať oblasti, v ktorých sa potrebuje zlepšovať. Pozná základné stratégie učenia sa, vykonávania úloh a riešenia problémov s pomocou učiteľa a používa jednoduché stratégie na zapamätanie a usporiadanie informácií. Rozumie, kedy mu AI môže pomôcť učiť sa a kedy je lepšie pracovať bez nej.

Na konci 5. ročníka žiak prejavuje vyššiu mieru porozumenia svojim silným stránkam v myslení, ako aj oblastiam, v ktorých sa potrebuje rozvíjať. Reflektuje na svoj úspech/neúspech pri riešení úloh a dosahovaní cieľov, využíva možnosť vybrať si a uplatňovať vhodné základné stratégie učenia sa podľa vhodnosti a vlastných preferencií a upravuje ich podľa účinnosti. Žiak dokáže tvoriť jednoduchý plán či postup pre splnenie úlohy, na základnej úrovni monitoruje a hodnotí svoj pokrok v učení a dokáže identifikovať, čo sa z úlohy či nejakého zážitku naučil. Prejavuje vyššiu mieru porozumenia tomu, ako AI ovplyvňuje kvalitu a hĺbku vlastného učenia, a vedome volí stratégie učenia s AI aj bez nej.

Na konci 9. ročníka žiak s väčšou mierou samostatnosti na základe spätnej väzby a sebareflexie zdokonaľuje svoje povedomie a chápanie silných stránok a priestoru pre rozvoj. Identifikuje a ovplyvňuje okolnosti, ktoré mu učenie a rozvoj uľahčujú aj sťažujú. Prijíma informované rozhodnutia v aplikácii rôznych stratégií učenia a kriticky monitoruje a optimalizuje svoj progres tak počas, ako aj po riešení úloh či dosahovaní cieľov. Samostatne, ako aj v spolupráci s inými tvorí, prispôsobuje a vyhodnocuje postupy riešenia a identifikuje a aplikuje vhodné nástroje a techniky na usporiadanie a správu informácií. Kriticky posudzuje vplyv AI na vlastné kognitívne procesy, vedome riadi svoju kognitívnu záťaž a uplatňuje

pokročilé stratégie učenia, ktoré predchádzajú metakognitívnej lenivosti (metacognitive laziness).

Charakter

Charakteristika rozvoja charakteru

- schopnosť vybudovať vlastný charakter, rozvážnosť a prosociálnosť,
- rozpoznať, pochopiť a primerane vyjadriť svoje emócie a uvažovať o tom, ako pocity, presvedčenia a hodnoty ovplyvňujú správanie voči sebe a druhým,
- rozvíjať zvedavosť, otvorenosť a schopnosť učiť sa z nových skúseností,
- učiť sa klásť otázky, počúvať iných, reflektovať svoje názory a chápať, že učiť sa zahŕňa robiť chyby,
- konať v súlade so svojimi hodnotami aj v náročných situáciách a hľadať riešenia, ktoré sú férové a ohľaduplné, aj keď si to vyžaduje úsilie alebo odvahu,
- nasledovať vlastné rozhodnutia v súlade s prosociálnym a etickým správaním a zachovať vnútornú rovnováhu pri prekonávaní prekážok,
- učiť sa spoznávať, čo mi pomáha zvládať stres a obnovovať energiu, a nachádzať zmysel v tom, čo robím,
- rozvíjať schopnosť porozumieť druhým, spolupracovať a prejavovať rešpekt, obdiv, empatiu, a láskavosť,
- budovať schopnosť oceňovať druhých, spolupracovať, podporovať druhých v ich úsilí a prispievať k pozitívnym vzťahom v komunite,
- rozvíjať zmysel pre spravodlivosť, svedomitosť, čestnosť a férovosť v každodennom konaní.

Postojový rámec

- uvedomovať si význam charakteru, hodnôt a morálnych postojov ako základu osobnej integrity a spoločenského spolužitia,
- rozvíjať zodpovednosť za vlastné rozhodnutia, správanie a ich dôsledky voči sebe aj druhým,
- prijímať emócie ako prirodzenú súčasť ľudského prežívania a zdroj sebapoznania a porozumenia druhým,

- rozvíjať otvorenosť, zvedavosť a ochotu učiť sa z nových skúseností, vrátane chýb a zlyhaní,
- vážiť si rôznorodosť ľudí, názorov, skúseností a kultúr a prejavovať rešpekt voči odlišnosti,
- formovať vnútorný záväzok konať spravodlivo, čestne, svedomito a férovo v každodenných situáciách,
- rozvíjať vnútornú rovnováhu, zmysel pre mieru, rozvážnosť a schopnosť zachovať integritu aj pod tlakom.

Obsahový rámec

- porozumieť pojmom súvisiacim s rozvojom charakteru (hodnoty, cnosti, emócie, empatia, prosociálnosť, zodpovednosť, spravodlivosť, odvaha, čestnosť),
- poznať základné emócie, ich prejavy a vplyv na správanie, rozhodovanie a medziľudské vzťahy,
- porozumieť vzťahu medzi hodnotami, presvedčeniami, emóciami a správaním,
- poznať princípy prosociálneho správania, spolupráce, rešpektujúcej komunikácie a riešenia konfliktov,
- chápať význam chýb, spätnej väzby a skúseností pre osobnostný rast a rozvoj charakteru,
- orientovať sa v základných etických princípoch, normách a pravidlách spolužitia v škole, komunite a spoločnosti,
- porozumieť významu zmyslu, vnútornej motivácie a rovnováhy pre duševnú pohodu a dlhodobé napredovanie.

Procesuálny rámec

- rozpoznávať, pomenúvať a primerane vyjadrovať vlastné emócie a potreby,
- reflektovať vlastné názory, postoje a správanie a uvažovať o ich vplyve na seba aj druhých,
- uplatňovať empatiu, aktívne počúvanie a rešpektujúcu komunikáciu v interakciách s inými,
- spolupracovať, podporovať druhých a prispievať k budovaniu pozitívnych vzťahov v skupine a komunite,

- robiť rozhodnutia v súlade s vlastnými hodnotami aj v situáciách, ktoré si vyžadujú odvahu, vytrvalosť alebo sebaovládanie,
- zvládať záťažové a konfliktné situácie spôsobom, ktorý podporuje vnútornú rovnováhu a prosociálne riešenia,
- využívať stratégie zvládania stresu, obnovy energie a seba podpory,
- prenášať osvojené hodnoty, postoje a spôsoby správania do rôznych životných situácií a kontextov.

Na konci 3. ročníka žiak dokáže identifikovať základné emócie, rozlišovať vhodné a nevhodné správanie a vie sa upokojiť a znova sústrediť s pomocou učiteľa. Kládne otázky, skúša vysvetľovať javy okolo seba a s podporou učiteľa vytrvá pri riešení jednoduchých úloh aj po neúspechu. Dokáže so spätnou väzbou zhodnotiť svoj výkon a pomenovať, čo sa mu podarilo a čo nie. Vie vyjadriť svoj názor v bezpečnom prostredí, priznať si chybu a požiadať o pomoc, keď ju potrebuje. Pri riešení úloh sa snaží dokončiť začatú prácu a pomenovať oblasti, v ktorých sa chce zlepšiť. Prejavuje starostlivosť o blízkych, vie oceniť dobré vlastnosti druhých a spolupracovať v jednoduchých tímových úlohách. Rozpoznáva férové a neférové situácie, snaží sa neubližovať a dodržiava pravidlá. Uvedomuje si, že jeho rozhodnutia majú následky, a snaží sa konať zodpovedne voči skupine.

Na konci 5. ročníka žiak dokáže reflektovať vonkajšie a vnútorné príčiny svojho prežívania, chápe, že jeho prežívanie sa môže líšiť od iných. Využíva základné techniky na jeho reguláciu. Vie prijať iný názor, a učí sa hľadať dôvody rozdielov. Chápe, že omyl je prirodzenou súčasťou učenia sa, a vie si priznať chybu. S podporou učiteľa si stanovuje dosiahnuteľné ciele v sociálnej, emocionálnej alebo hodnotovej oblasti a učí sa vytrvať. Vie skúsiť iný spôsob, keď aktuálny zlyháva, a učí sa, že neúspech môže byť príležitosťou na zlepšenie. Spoznáva svoje silné stránky a hľadá, čo mu pomáha pri prekážkach zostať pokojný a motivovaný. Vie si vypočuť kritiku aj negatívnu spätnú väzbu. Je schopný všímať si potreby druhých a pomáhať. Učí sa spolupracovať v rozmanitých skupinách. Je schopný poznať základné pojmy ako spravodlivosť, čestnosť, rovnosť, rešpekt, tolerancia. Vie navrhovať alebo spoluvytvárať pravidlá, ktoré sú férové. Zvažuje dôsledky svojich rozhodnutí pre seba aj pre širšiu komunitu a hľadá riešenia, ktoré sú prijateľné pre všetkých.

Na konci 9. ročníka žiak zvláda emócie v náročných situáciách. Chápe, že jeho činy majú dôsledky a že k dobrým vlastnostiam sa dá (a malo by sa) smerovať. Uvažuje o svojej role v komunite. Kriticky posudzuje zdroje informácií. Nachádza alternatívne riešenia problémov a vie vysvetliť, prečo ich zvolil. Pozná základnú logiku argumentácie a vie ju uplatniť v diskusii. Rešpektujúcim spôsobom obhajuje svoj názor a hodnoty aj pred väčšinou, ktorá môže mať iný názor. Uvedomuje si svoje motívy a koná v súlade s prosociálnymi hodnotami aj bez vonkajšej kontroly. Dodržiava dohody a zodpovedne pristupuje k záväzkom. Vie si stanoviť primerané ciele osobného rastu, aj bez istoty, že budú úspešné. Rozvíja sebadisciplínu a schopnosť pracovať s náročnou spätnou väzbou. Prejavuje vytrvalosť pri dlhodobých cieľoch a hľadá nové spôsoby, keď sa veci nevyvíjajú podľa plánu. Učí sa odpúšťať a obnovovať vzťahy, keď dôjde ku konfliktu. Konštruktívne spochybňuje pravidlá, ak prestanú napíňať svoj zmysel.

V širších rámcoch sú nadpredmetové koncepty Metakognícia a Charakter vymedzené v samostatných prílohách Štátneho vzdelávacieho programu.

PRIEREZOVÉ GRAMOTNOSTI

Čitateľská a vizuálna gramotnosť

Charakteristika čitateľskej gramotnosti

- schopnosť porozumieť rôznym druhom textu na viacerých úrovniach – od explicitných (priamo vyjadrených) významov cez vyvodzovanie implicitných (nepriamo vyjadrených) významov až po kritické hodnotenie textu, vrátane autorského zámeru, obsahu a formy textu,
- schopnosť aktívne využívať získané informácie na učebné, komunikačné a sebarozvojové ciele,
- schopnosť monitorovať vlastné porozumenie a využívať metakognitívne stratégie na zefektívnenie práce s informáciami, osvojiť si stratégie porozumenia textu,
- schopnosť samostatne tvoriť texty rôznych žánrov s ohľadom na adresáta a komunikačný účel. schopnosť udržiavať pozitívny vzťah k čítaniu a uplatňovať získané vedomosti, zručnosti, návyky, postoje a hodnoty pri aktívnej práci s textom.

Postojový rámec

- uvedomovať si význam čítania a práce s textom ako nástroja poznávania, učenia sa a osobného rozvoja,
- rozvíjať vnútornú motiváciu čítať, zvedavosť a otvorenosť voči rôznym typom textov, názorom a perspektívam,
- prejavovať záujem o porozumenie textu do hĺbky, nielen o rýchle získanie informácií,
- uplatňovať kritický, zodpovedný a etický prístup k informáciám, zdrojom a interpretáciám textu,
- rozvíjať sebadôveru v schopnosť pracovať s textom, klásť otázky a formulovať vlastné stanoviská,
- uvedomovať si hodnotu textu pre komunikáciu, kultúrne porozumenie a orientáciu v spoločnosti,
- formovať postoj k celoživotnému čítaniu a učeniu sa prostredníctvom textu.

Obsahový rámec

- porozumieť rôznym druhom textov a ich funkciám,
- poznať úrovne porozumenia textu,
- chápať významové, jazykové a štylistické prostriedky textu a ich vplyv na porozumenie,
- poznať stratégie porozumenia textu (predikcia, kladenie otázok, sumarizácia, vyhľadávanie informácií, hodnotenie),
- porozumieť základným princípom práce s informáciami (relevantnosť, hodnovernosť, autorstvo, zámer textu),
- chápať vzťah medzi čítaním, myslením, porozumením, interpretáciou a tvorbou textu,
- orientovať sa v možnostiach využitia čitateľských stratégií v rôznych vzdelávacích oblastiach a životných situáciách.

Procesuálny rámec

- aktívne pracovať s textom: čítať s porozumením, vyhľadávať informácie, vyvodzovať významy a interpretovať obsah,
- monitorovať vlastné porozumenie textu a vedome uplatňovať metakognitívne stratégie pri čítaní,
- klásť otázky k textu, overovať porozumenie a reflektovať vlastné interpretácie,

- kriticky hodnotiť text z hľadiska obsahu, formy, zámeru, argumentácie a dôveryhodnosti,
- využívať informácie z textu na učenie, riešenie problémov, komunikáciu a sebarozvoj,
- prepájať informácie z viacerých textov a zdrojov, porovnávať perspektívy a vytvárať vlastné závery,
- tvoriť vlastné texty primerané účelu, adresátovi a kontextu,
- prenášať osvojené čitateľské stratégie do rôznych predmetových oblastí a reálneho života.

Na konci 3. ročníka žiak dokáže samostatne čítať jednoduché texty, ilustrácie, záznamy a schémy a nájsť v nich priamo vyjadrenú informáciu. Využiť informáciu z textu pri riešení jednoduchej učebnej úlohy a spojiť ju s vlastnou skúsenosťou alebo zážitkom. Vывodiť jednoduché závery a s pomocou zhrnúť obsah textu. Vytvoriť s pomocou jednoduché texty a záznamy. Rozoznať rôzne typy jednoduchých textov. Používať s pomocou jednoduché čitateľské stratégie na porozumenie textu a porozumieť textu na úrovni explicitne vyjadrených informácií. Prejaviť radosť z čítania a vnímať ho ako príjemnú a obohacujúcu činnosť.

Na konci 5. ročníka žiak dokáže čítať samostatne a plynule aj zložitejšie texty a knihy s menším zastúpením obrázkov. Použiť informáciu z textu pri riešení zložitejšej úlohy a začleniť ju do vlastného rozprávania alebo tvorby textu. S oporou o text zhrnúť jeho obsah vlastnými slovami. Vytvárať súvislejšie texty s dodržiavaním základnej štruktúry a pravidiel písaného prejavu. Rozoznávať rôzne typy textov na základe ich obsahu, porovnávať rozdiely medzi nimi a využívať ich formálne znaky na lepšie porozumenie. Používať základné čitateľské stratégie na porozumenie textu a vyvodzovať z textu implicitné významy. Vnímať čítanie ako zdroj radosti, poznania a zážitkov a vyberať si texty podľa vlastného záujmu.

Na konci 9. ročníka žiak dokáže čítať texty rôznych žánrov a tematického zamerania podľa rôznych účelov a využívať z nich získané informácie. Aplikovať informácie z rôznych textov vrátane multimodálnych na samostatné učenie a využívať ich v diskusii a pri argumentácii. Vывodzovať súvislosti a závery z viacerých textov, stručne a prehľadne zhrnúť ich obsah, určiť im adresáta. Tvoríť samostatne zložitejšie texty rôznych žánrov a interpretácie, vedome využívať jazykové a štylistické prostriedky a diskutovať o nich. Cielene voliť a používať rôzne čitateľské stratégie podľa účelu čítania, monitorovať vlastné porozumenie a hodnotiť text na úrovni explicitných aj implicitných významov. Udržiavať pozitívny vzťah k čítaniu, formovať

vlastné čitateľské preferencie a cielene vyhľadávať texty podľa svojich potrieb a záujmov ako prostriedok osobnostného rozvoja.

Charakteristika vizuálnej gramotnosti

- súbor spôsobilostí umožňujúcich vyhľadávať, interpretovať, analyzovať a vyhodnocovať, zároveň aj tvoriť obrazy a iné vizuálne informácie, ako sú fotografie, ilustrácie, mapy, grafy, infografiky,
- schopnosť porozumieť širším spoločenským súvislostiam obrazov a iným vizuálnym informáciám,
- schopnosť zodpovedne pracovať s vizuálnymi informáciami a kriticky ich reflektovať,
- schopnosť reflektovať pôsobenie obrazov a vizuálnych informácií na myslenie, emócie, prežívanie či správanie a sebavnímanie,
- schopnosť orientovať sa v prostredí vizuálnych informácií a budovať si hodnoty a postoje, ako aj zmysluplný vzťah k vizuálnemu svetu.

Postojový rámec

- uvedomovať si význam vizuálnych informácií ako silného nástroja komunikácie, ovplyvňovania a poznávania sveta,
- rozvíjať kritický, zodpovedný a etický postoj k vizuálnym obsahom a ich tvorbe a šíreniu,
- byť si vedomý vplyvu obrazov na emócie, postoje, hodnoty a správanie jednotlivca aj spoločnosti,
- rozvíjať odolnosť voči manipulatívnym, stereotypným a nepravdivým vizuálnym posolstvám,
- podporovať zdravé sebavnímanie, sebaúctu a duševnú pohodu v kontakte s vizuálnym svetom,
- prejavovať otvorenosť a citlivosť k rôznym kultúrnym, spoločenským a estetickým významom obrazov,
- formovať zmysluplný a vyvážený vzťah k vizuálnemu a mediálnemu prostrediu.

Obsahový rámec

- porozumieť rôznym druhom vizuálnych informácií a ich funkciám,
- poznať základné vizuálne prvky a princípy,

- chápať význam, kontext, zámer a spôsob interpretácie vizuálnych posolstiev,
- porozumieť vzťahu medzi obrazom, textom, emóciami a významom,
- poznať princípy vizuálnej manipulácie a stereotypizácie v médiách,
- orientovať sa v základných etických a právnych aspektoch práce s obrazom (autorské práva, ochrana súkromia, zodpovednosť),
- chápať vplyv vizuálneho prostredia na duševnú pohodu, identitu a sebavnímanie.

Procesuálny rámec

- vyhľadávať, triediť a interpretovať vizuálne informácie v rôznych kontextoch a médiách,
- analyzovať a kriticky hodnotiť vizuálne obsahy z hľadiska významu, zámeru, hodnovernosti a vplyvu,
- reflektovať emocionálne a kognitívne reakcie na obrazy a vizuálne posolstvá,
- zodpovedne využívať vizuálne informácie pri učení, komunikácii a rozhodovaní,
- tvoriť vlastné vizuálne výstupy (napr. grafy, mapy, prezentácie, ilustrácie, vizuálne príbehy) primerané účelu a cieľovej skupine,
- uplatňovať vizuálne myslenie pri riešení problémov a prepájaní informácií,
- regulovať mieru a spôsob kontaktu s vizuálnymi a mediálnymi podnetmi s ohľadom na duševnú pohodu,
- prenášať osvojené stratégie práce s obrazom do rôznych vzdelávacích oblastí a reálneho života.

Na konci 3. ročníka žiak dokáže rozpoznať, čo obrazy alebo iné vizuálne informácie zobrazujú. Vyhľadať obrazy alebo iné vizuálne informácie v rozmanitých zdrojoch vrátane jednoduchých vyhľadávačov. Opísať jednoducho obrazy alebo iné vizuálne informácie a vyjadriť, aký význam im pripisuje. Porovnať obrazy a iné vizuálne informácie a nájsť podobnosti a odlišnosti. Vytvoriť jednoduché obrazy alebo iné vizuálne informácie s konkrétnym obsahom, zámerom a adresátom. Vyjadriť, ako a prečo na neho/ňu obrazy alebo iné vizuálne informácie pôsobia.

Na konci 5. ročníka žiak dokáže opísať funkciu obrazov a iných vizuálnych informácií, využiť ju pri vlastnej tvorbe. Cielene vyhľadať obrazy alebo iné vizuálne informácie na danú tému či k zadanej úlohe. Opísať podrobnejšie obrazy a iné vizuálne informácie a vysvetliť, aký význam im pripisuje. Porovnať viaceré obrazy alebo vizuálne informácie z hľadiska ich

spoločných/rozdielných znakov, spracovania, pôvodu, významu a dôveryhodnosti. Vytvoriť obrazy alebo iné vizuálne informácie s jasným zámerom a vedieť ich predstaviť. Prejavovať rešpekt k tvorbe iných. Vyjadriť, ako vizuálne podnety a informácie pôsobia na jeho/jej prežívanie, a diskutovať o ich vplyve na človeka a spoločnosť.

Na konci 9. ročníka žiak dokáže opísať účel, funkciu a kontext obrazov alebo iných vizuálnych informácií, určiť ich cieľ a význam pre príjemcu. V tvorbe obrazov alebo iných vizuálnych informácií zodpovedne využije a argumentovať ich zámer. Vyhľadať obrazy alebo iné vizuálne informácie podľa stanovených kritérií z rôznych zdrojov pre vlastné potreby a učenie. Overiť pôvod, dôveryhodnosť a pravdivosť zdrojov obrazov a iných vizuálnych informácií, odhaliť prvky manipulácie. Vytvoriť obraz alebo iné vizuálne informácie s uplatnením tvorivého a kritického myslenia a vhodnými vyjadrovacími prostriedkami. Rešpektovať etické zásady, autorské práva a duševné vlastníctvo. Vyjadriť a diskutovať o vplyve vizuálnych podnetov a informácií na prežívanie, názory, postoje a kvalitu života.

Digitálna a AI gramotnosť

Charakteristika digitálnej gramotnosti

- schopnosť jednotlivca zmysluplne, bezpečne a zodpovedne využívať digitálne technológie na získavanie, spracovanie, tvorbu a zdieľanie informácií, komunikáciu, spoluprácu a riešenie problémov,
- porozumieť digitálnemu prostrediu, práci s dátami, médiami a nástrojmi vrátane umelej inteligencie,
- schopnosť tvoriť digitálny obsah primeraný veku a účelu,
- uplatňovať v digitálnom priestore kritické myslenie,
- rešpektovať etické a právne princípy v digitálnom priestore.

Postojový rámec

- uvedomovať si význam digitálnych technológií ako nástroja učenia, komunikácie, spolupráce a riešenia problémov,
- rozvíjať zodpovedný, bezpečný a etický postoj k používaniu digitálnych technológií a médií,

- byť si vedomý vplyvu digitálnych technológií na myslenie, správanie, vzťahy a duševnú pohodu,
- rozvíjať otvorenosť k novým technológiám, digitálnym nástrojom a inováciám pri zachovaní kritického odstupu,
- uplatňovať rešpekt k pravidlám digitálneho prostredia, ochrane súkromia a duševného vlastníctva,
- formovať návyk využívať digitálne technológie zmysluplne, primerane a v súlade s osobnými a spoločenskými hodnotami.

Obsahový rámec

- porozumieť základným spôsobom získavania, spracovania, ukladania a zdieľania informácií v digitálnom prostredí,
- poznať digitálne nástroje a prostredia na komunikáciu, spoluprácu a tvorbu obsahu,
- chápať princípy tvorby digitálneho obsahu,
- porozumieť základom práce s dátami, informáciami a digitálnymi médiami,
- poznať zásady bezpečnosti, ochrany osobných údajov, digitálnej identity a digitálnej pohody,
- chápať etické a právne aspekty digitálneho prostredia,
- porozumieť možnostiam a obmedzeniam digitálnych technológií vrátane umelej inteligencie.

Procesuálny rámec

- vyhľadávať, vyberať, používať a zdieľať informácie a digitálny obsah primeraným spôsobom,
- komunikovať a spolupracovať v digitálnom prostredí s využitím vhodných nástrojov a pravidiel,
- vytvárať vlastný digitálny obsah,
- riešiť problémy s využitím digitálnych technológií a hľadať vhodné digitálne riešenia,
- kriticky hodnotiť digitálne informácie, médiá a technologické riešenia,
- uplatňovať zásady bezpečnosti, ochrany súkromia, digitálnej pohody a zodpovedného správania,

- reflektovať vlastné digitálne návyky a vedome regulovať používanie digitálnych technológií,
- prenášať digitálne zručnosti a stratégie do rôznych predmetových oblastí a reálnych životných situácií.

Na konci 3. ročníka sa žiak dokáže orientovať v spôsobe získavania a zdieľania informácií. Vytvoriť jednoduchý digitálny obsah. Poznať zásady bezpečnosti a zodpovednosti v digitálnom prostredí. Riešiť jednoduché problémy s využitím digitálnych technológií.

Na konci 5. ročníka sa žiak dokáže zapojiť sa do digitálnych aktivít – vyhľadávať, zdieľať a spolupracovať v digitálnom prostredí. Vytvárať vlastný jednoduchý digitálny obsah. Správať sa bezpečne a zodpovedne v digitálnom prostredí. Hľadať riešenia problémov v digitálnom prostredí.

Na konci 9. ročníka žiak dokáže vstupovať do interakcií s digitálnymi technológiami – používať informácie a dáta, komunikovať, spolupracovať, používať médiá a umelú inteligenciu. Tvoríť digitálny obsah, napr. cez programovanie. Využívať digitálne technológie bezpečne a zodpovedne s uplatňovaním zásad digitálnej pohody a rešpektovaním ochrany duševného vlastníctva. Riešiť problémy a kriticky myslieť v digitálnom prostredí.

Charakteristika AI gramotnosti

- rozumieť základným princípom fungovania AI,
- kriticky pristupovať k výstupom AI, uvedomovať si ich pravdepodobnostnú povahu a možné skreslenia,
- efektívne a bezpečne používať AI na podporu vlastného rozvoja a učenia sa v súlade s etickými normami a dohodnutými pravidlami,
- vnímať AI ako pracovný nástroj, nie ako náhradu za vlastnú tvorivosť, osobnú zodpovednosť či medziľudské vzťahy,
- uplatňovať princípy digitálneho wellbeingu a nastaviť si hranice pri interakcii s AI,
- posudzovať etické, sociálne a environmentálne súvislosti AI a jej vplyv na súkromie, spoločnosť a udržateľnosť.

Postojový rámec

- uvedomovať si svoju jedinečnosť a budovať si sebadôveru založenú na rozvoji vlastných schopností, nie na porovnávaní sa s výkonom AI,
- vnímať AI ako pracovný nástroj, ktorý môže byť nápomocný pri určitom type úloh, nenahrádza však vlastné myslenie a tvorivosť,
- udržiavať vecný a kritický odstup od AI, nepripisovať jej ľudské vlastnosti a nevytvárať si k nej citovú väzbu,
- uplatňovať etické správanie, osobnú zodpovednosť a rešpektovať pravidlá pri používaní AI,
- uvedomovať si etické, sociálne a environmentálne súvislosti AI a jej vplyv na súkromie, spoločnosť a udržateľnosť,
- zaujímať sa o vývoj v AI s otvorenou myslou, no zároveň oceňovať hodnotu skutočného sveta a medziľudských vzťahov, ktoré AI nedokáže nahradiť.

Obsahový rámec

- rozumieť základným pojmom súvisiacim s umelou inteligenciou,
- analyzovať prítomnosť a funkciu systémov AI v každodennom živote,
- chápať princípy fungovania AI (vstup – proces – výstup) a rozlišovať medzi algoritmickým programovaním a strojovým učením trénovaným na dátach,
- rozumieť úlohe dát pri trénovaní modelov, vplyvu ich kvality na výsledok (bias, chyby) a dôležitosť ľudského dohľadu nad výstupmi,
- poznať možnosti a limity AI v rôznych oblastiach (text, obraz, video, analýza dát), rozumieť jej pravdepodobnostnej povahe,
- analyzovať riziká spojené s AI, ako sú dezinformácie, deepfake, ochrana súkromia, porušovanie práv duševného vlastníctva a zanechávanie digitálnej stopy,
- hodnotiť pozitívne a negatívne dopady AI na jednotlivca (sebavnímanie, kognitívne schopnosti, duševné zdravie, súkromie), spoločnosť (medziľudské vzťahy, trh práce, polarizácia, sociálna nerovnosť) a životné prostredie (energetická náročnosť, spotreba vody).

Procesuálny rámec

- rozhodovať sa, kedy je použitie AI zmysluplné a kedy je potrebné spoľahnúť sa na vlastné schopnosti, uvedomujúc si riziko ilúzie učenia,
- voliť vhodné AI nástroje pre konkrétne úlohy a navrhovať zadania (prompty) tak, aby AI systém generoval výsledky zodpovedajúce stanovenému cieľu,
- využívať AI na podporu vlastného učenia a rozvoja schopností (vysvetľovanie, precvičovanie, získavanie spätnej väzby, hľadanie inšpirácie),
- overovať a hodnotiť správnosť, relevantnosť a etickosť výstupov z AI pomocou krížovej kontroly s inými zdrojmi informácií,
- zabezpečovať ochranu súkromia, rozpoznávať manipulatívne prvky (deepfakes, informačné bubliny) a transparentne priznávať mieru využitia AI pri vlastnej tvorbe,
- udržiavať zdravú rovnováhu medzi prácou s AI a bez nej v záujme zachovania vlastného wellbeingu.

Na konci 3. ročníka žiak rozlišuje technológie, ktoré využívajú AI od tých, ktoré ju nevyužívajú. Dokáže uviesť príklady použitia AI v bežnom živote. Rozumie základným princípom strojového učenia – vie, že stroje sa učia rozpoznávať vzory v dátach a vnímajú svet prostredníctvom senzorov. Pod dohľadom učiteľa získava prvé skúsenosti s generatívnou AI a formuláciou jednoduchého zadania. K AI pristupuje obozretne a primerane, uvedomuje si jej možnú chybovosť a nepripisuje jej ľudské vlastnosti či vedomie. Oceňuje hodnotu skutočného sveta a medziľudských vzťahov, ktoré AI nedokáže nahradiť.

Na konci 5. ročníka žiak rozumie, že AI sa učí zo vzorov v dátach, nie z pevných pravidiel, pričom kvalita vstupov ovplyvňuje presnosť a spravodlivosť výsledkov. Pod vedením učiteľa využíva generatívnu AI ako pomocníka pri učení, no zachováva si zodpovednosť za vlastnú tvorivosť a prácu. Uvedomuje si, že AI tvorí na báze pravdepodobnosti, nie porozumenia, preto si informácie overuje v iných zdrojoch. Buduje si odolnosť voči tlaku na instantné riešenia a zachováva zdravú rovnováhu pri používaní technológií. Chráni svoje súkromie a vníma etické i sociálne dopady AI na jednotlivca a spoločnosť.

Na konci 9. ročníka žiak rozumie fungovaniu AI (LLM, asistenti, agenti) a vplyvu kvality dát na zaujatosť výstupov. Samostatne volí AI nástroje vzhľadom na povahu úlohy, ladí zadania a rozhoduje, kedy delegovať úlohy na AI a kedy ich má riešiť sám, aby rozvíjal vlastné

schopnosti a skutočné porozumenie téme. Kriticky overuje výstupy, rozpoznáva manipuláciu a dezinformácie. Transparentne priznáva mieru využitia AI v súlade s etickými a citačnými pravidlami. Analyzuje vplyv AI na jednotlivca, spoločnosť a životné prostredie. Cielene využíva AI na vlastný rozvoj. Uplatňuje zásady digitálneho wellbeingu a uprednostňuje rozvíjanie medziľudských vzťahov pred technológiami.

Environmentálna gramotnosť

Charakteristika gramotnosti

- spoznávať jednotlivé zložky životného prostredia, ako aj vzťahy, ktoré medzi nimi prebiehajú,
- rozvíjať pozitívny vzťah k životnému prostrediu a zvažovať, ktoré ľudské hodnoty a potreby (ne)prispievajú k ochrane životného prostredia a udržateľnosti,
- rozumieť príčinám a dôsledkom konkrétnych environmentálnych problémov, porovnávať a analyzovať ich riešenia, vrátane vlastného konania,
- poznať piliere udržateľnosti a uvedomovať si závislosť ľudskej spoločnosti a ekonomiky od životného prostredia,
- prebrať zodpovednosť, osobne sa angažovať a spolupracovať v ochrane životného prostredia a presadzovaní udržateľnosti prostredníctvom aktivít primeraných veku.

Postojový rámec

- vnímať hodnotu prírody a kvalitného životného prostredia vo vzťahu k všetkým formám života na Zemi,
- uvedomiť si potrebu starostlivosti o životné prostredie, vrátane prírodného a kultúrneho dedičstva a verejného priestoru a zaujať k nim aktívny postoj,
- zvažovať dôsledky svojho konania na udržateľnosť a kultivovať proenvironmentálne správanie s rešpektom pre rovnosť a spravodlivosť pre súčasné a budúce generácie.

Obsahový rámec

- porozumieť základným princípom fungovania prírodných zložiek životného prostredia a vzťahov medzi nimi – od lokálnej po globálnu úroveň,
- identifikovať, ako konanie jednotlivca a spoločnosti ovplyvňuje fungovanie prírody – od lokálnej po globálnu úroveň,

- poznať svoje občianske práva a povinnosti ako aj vlastný potenciál pri ochrane a tvorbe životného prostredia a v presadzovaní udržateľnosti,
- identifikovať environmentálne problémy a konflikty vo svojom okolí a vo svete, porozumieť ich príčinám a dôsledkom, poznať príklady riešenia, analyzovať ich a navrhovať riešenia v rámci svojho konania.

Procesuálny rámec

- osvojiť si a aplikovať základné pravidlá, zručnosti a návyky pre správanie sa v prírode,
- zohľadňovať environmentálne aspekty v každodennom rozhodovaní a správať sa ako environmentálne uvedomelý spotrebiteľ,
- angažovať sa v prospech ochrany životného prostredia a udržateľnosti ako jednotlivec aj v spolupráci s druhými na lokálnej a globálnej úrovni,
- navrhovať, realizovať a hodnotiť úspešnosť veku primeraných environmentálnych aktivít.

Na konci 3. ročníka žiak dokáže oceniť význam prírody a živých tvorov pre život človeka. Rozpoznať rozdiel medzi živými a neživými zložkami prírody a opísať ich vzájomné vzťahy. Vysvetliť, ako naše každodenné činnosti ovplyvňujú prírodu. Realizovať jednoduché aktivity na ochranu prírody. Zapájať sa do spoločných rovesníckych environmentálnych projektov.

Na konci 5. ročníka žiak dokáže vysvetliť, ako ľudské aktivity ovplyvňujú životné prostredie na lokálnej úrovni. Vysvetliť, aké globálne dôsledky môžu mať lokálne environmentálne aktivity. Zhodnotiť výhody a nevýhody vybraných environmentálnych riešení. Reflektovať vlastné spotrebné správanie a zvažovať, ako ho meniť na environmentálne šetrnejšie.

Na konci 9. ročníka žiak dokáže spoznávať jednotlivé zložky životného prostredia, ako aj vzťahy, ktoré medzi nimi existujú. Rozvíjať pozitívny vzťah k životnému prostrediu a zvažovať, ktoré ľudské hodnoty a potreby prispievajú/nepripravujú k ochrane životného prostredia a udržateľnosti. Vyhodnocovať informácie o životnom prostredí, identifikovať príčiny a dôsledky konkrétnych environmentálnych problémov, porovnávať a analyzovať ich riešenia vrátane vlastného konania. Aktívne presadzovať piliere udržateľnosti a uvedomovať si závislosť ľudskej spoločnosti a ekonomiky od životného prostredia. Prebrať zodpovednosť, osobne sa angažovať a spolupracovať v ochrane životného prostredia a presadzovaní udržateľnosti prostredníctvom aktivít primeraných veku.

Finančná gramotnosť

Charakteristika gramotnosti

- využívať poznatky, zručnosti a skúsenosti na efektívne riadenie vlastných finančných zdrojov s cieľom zaistiť celoživotné finančné zabezpečenie seba a svojej domácnosti,
- vedieť reagovať na nové osobné udalosti a neustále sa meniace ekonomické prostredie s ohľadom na premenné veličiny, ako sú vek, rodinné zázemie, pracovné uplatnenie, kultúra, či miesto bydliska,
- finančne plánovať svoju budúcnosť a efektívne dlhodobo hospodáriť,
- analyzovať riziká a príležitosti a prijímať zodpovedné rozhodnutia, ktoré ovplyvňujú osobnú ekonomickú a finančnú situáciu,
- porozumieť princípom fungovania ekonomických vzťahov v spoločnosti.

Postojový rámec

- prijímať zodpovednosť za vlastné finančné rozhodnutia primerane veku a životnej situácii,
- vnímať peniaze ako prostriedok na uspokojovanie potrieb a hodnôt, nie ako cieľ samotný,
- reflektovať rozdielne ekonomické možnosti jednotlivcov a rodín v spoločnosti,
- uplatňovať etické princípy a férovosť pri finančnom správaní a rozhodovaní,
- rozvíjať zodpovedný postoj k dlhodobému finančnému zabezpečeniu seba a domácnosti.

Obsahový rámec

- porozumieť vzťahu medzi potrebami, hodnotami, príjmami a výdavkami jednotlivca a domácnosti,
- uvedomovať si súvislosť medzi prácou, hodnotou vecí a finančnými zdrojmi,
- poznať základné princípy hospodárenia s peniazmi a osobného rozpočtu,
- porozumieť hodnote práce a vzniku hodnoty vecí a služieb,
- orientovať sa v základných finančných a bankových produktoch (sporenie, úver, platby),
- poznať práva a povinnosti spotrebiteľa a význam daní pre fungovanie spoločnosti,

- chápať príčiny a dôsledky ekonomických javov (riziká, chudoba, bohatstvo, verejné financie).

Procesuálny rámec

- uplatňovať základné finančné rozhodovanie v každodenných situáciách,
- plánovať osobné finančné ciele a zostavovať jednoduchý osobný alebo rodinný rozpočet,
- analyzovať riziká a prijímať opatrenia na ich predchádzanie,
- porovnávať finančné možnosti a produkty s ohľadom na cieľ a dôsledky,
- zodpovedne využívať finančné produkty primerané veku,
- plánovať finančné zabezpečenie do budúcnosti a odhadovať čas a kroky potrebné na dosiahnutie cieľov,
- reagovať na zmeny osobnej situácie a ekonomického prostredia.

Na konci 3. ročníka žiak dokáže získať základné poznatky z oblasti finančnej gramotnosti, a to najmä vo vzťahu k potrebám a hodnotám človeka. Vnímať peniaze ako prostriedok výmeny. Prevziať zodpovednosť za svoje rozhodnutia, a to aj v súvislosti s osobnými údajmi.

Na konci 5. ročníka žiak dokáže zdôvodniť význam a dôležitosť základných ľudských práv, potrieb a hodnôt v živote človeka v súvislosti s finančným zabezpečením seba a svojej rodiny. Vyjadriť hodnotu veci ako výsledku práce. Plánovať činnosti v súvislosti so svojimi finančnými cieľmi na základe osobného rozpočtu. Predchádzať rizikám.

Na konci 9. ročníka žiak dokáže jednoducho vysvetliť príčiny rôznych stupňov chudoby a bohatstva v spoločnosti a vyhodnotiť ich dôsledky. Identifikovať význam daní ako nevyhnutnej zložky príjmu štátu a ich vplyv na fungovanie jednotlivca a rodiny. Uplatňovať základné práva a povinnosti spotrebiteľa. Navrhnuť riešenie pri porušení práv spotrebiteľa. Zodpovedne používať finančné produkty, ktoré môže vlastniť. Odhadnúť dobu potrebnú na dosiahnutie konkrétneho finančného cieľa, a to prostredníctvom rôznych foriem. Vysvetliť základný rozdiel medzi úverovými a sporiacimi finančnými produktami. Rozpoznať a hodnotiť negatívne javy, ktoré majú vplyv na verejné aj osobné financie. Plánovať finančné zabezpečenie seba a svojej rodiny do budúcnosti.

Občianska gramotnosť

Charakteristika gramotnosti

- spôsobilosti poznať a aktívne využívať stratégie aktívneho občianstva s cieľom pozitívnych zmien vo svojich komunitách,
- byť informovaný, rozumieť procesom a vedieť ako uplatňovať občianske práva a povinnosti na miestnej, štátnej, národnej a globálnej úrovni v súlade s ľudskými právami a princípmi demokracie,
- orientovať sa v kultúrno-spoločenských reáliách svojho okolia, nadobudnúť a upevňovať svoju lokálnu a regionálnu identitu, ktorá je oporným bodom kultúrnej identity a predpokladom zdravej formy patriotizmu.

Špecifikom občianskej gramotnosti je, že integruje tri zložky: mediálnu gramotnosť, interkultúrnu gramotnosť a regionálnu výchovu a tradičnú ľudovú kultúru.

Interkultúrna gramotnosť

Charakteristika gramotnosti

- rešpektovať a oceňovať rozmanitosť vo svojom okolí,
- citlivo vnímať životnú realitu ľudí z rozmanitých kultúrnych a sociálnych prostredí,
- rozpoznávať a aktívne odmietajú diskriminačné správanie.

Postojový rámec

- rešpektovať a oceňovať jedinečnosť a rozmanitosť ľudí vo svojom okolí,
- uvedomovať si vlastnú hodnotu a hodnotu druhých,
- prejavovať citlivosť voči životnej realite ľudí z rôznych kultúrnych a sociálnych prostredí,
- rozvíjať záujem o ľudí z odlišného prostredia a iných krajín,
- odmietajú nespravodlivé, zraňujúce a diskriminačné správanie voči jednotlivcom a skupinám,
- prejavovať ochotu pomôcť a podporiť druhých v situáciách, keď to potrebujú.

Obsahový rámec

- porozumieť pojmom jedinečnosť, rozmanitosť, podobnosť a odlišnosť medzi ľuďmi,

- poznať základné sociálne a rovesnícke roly a vzťahy v rôznych skupinách a komunitách,
- porozumieť rôznym kultúrnym a sociálnym prostrediam a životným skúsenostiam ľudí,
- rozlišovať spravodlivé a nespravodlivé správanie v medziľudských vzťahoch,
- porozumieť prejavom zraňujúceho a diskriminačného správania a ich dôsledkom pre jednotlivca aj komunitu,
- chápať význam solidarity, podpory a vzájomnej pomoci v sociálnych vzťahoch.

Procesuálny rámec

- vnímať a pomenúvať podobnosti a odlišnosti medzi sebou a inými ľuďmi,
- reflektovať vlastnú identitu v rôznych sociálnych rolách a skupinách,
- prejavovať rešpektujúce správanie v kontakte s ľuďmi z rôznych kultúrnych a sociálnych prostredí,
- aktívne sa zaujímať o druhých a nadväzovať s nimi primerané sociálne vzťahy,
- rozpoznávať nespravodlivé, zraňujúce alebo diskriminačné správanie a aktívne ho odmietať.

Na konci 3. ročníka si žiak dokáže uvedomiť jedinečnosť a vzácnosť seba samého a druhých vo svojom okolí. Dokáže porovnať seba s iným človekom. Poskytnúť pomoc, podporu v situácii, keď ju niekto potrebuje.

Na konci 5. ročníka žiak dokáže pomenovať svoje základné sociálne a rovesnícke roly. Rozlíšiť, v čom sú ľudia v jeho/jej okolí podobní a v čom sú odlišní. Zaujímať sa o ľudí z odlišného prostredia a iných krajín. Rozpoznať nespravodlivé alebo zraňujúce správanie voči iným.

Na konci 9. ročníka žiak dokáže vnímať vlastnú jedinečnosť v pozícii člena či členky rôznych komunit a skupín. Rešpektovať a oceňovať rozmanitosť vo svojom okolí. Vnímať životnú realitu ľudí z rozmanitých kultúrnych a sociálnych prostredí. Aktívne odmieta diskriminačné správanie.

Mediálna gramotnosť

Charakteristika gramotnosti

- schopnosť porozumieť médiám,
- kriticky vyhodnocovať mediálne obsahy a vedome ich vytvárať,

- rozpoznávať rôzne typy médií vrátane sociálnych sietí, porozumieť ich cieľom a spôsobom fungovania,
- rozvíjať zodpovedné správanie pri ich používaní,
- podporovať schopnosť rozlišovať medzi faktami a názormi, všímať si manipuláciu a reklamu, rozvíjať vlastný názor a bezpečne komunikovať v digitálnom prostredí.

Postojový rámec

- uvedomovať si význam médií ako zdroja informácií, komunikácie a ovplyvňovania názorov a správania,
- rozvíjať kritický a rozlišujúci postoj k mediálnym obsahom vrátane reklamy, marketingu a sociálnych sietí,
- správať sa zodpovedne, eticky a bezpečne pri používaní médií a digitálnych platforiem,
- uvedomovať si vlastnú rolu konzumenta aj tvorca mediálnych obsahov,
- rozvíjať schopnosť vytvárať si vlastný názor na základe overovania informácií a porovnávania zdrojov,
- rešpektovať pravidlá bezpečnej a slušnej komunikácie v digitálnom a mediálnom prostredí.

Obsahový rámec

- porozumieť základnej úlohe médií v spoločnosti a ich vplyvu na jednotlivca a komunitu,
- rozpoznávať rôzne typy médií vrátane digitálnych médií, sociálnych sietí a reklamy,
- porozumieť cieľom, spôsobom fungovania a šírenia mediálnych obsahov,
- rozlišovať medzi faktami a názormi v mediálnych správach a výstupoch,
- porozumieť princípom dôveryhodnosti zdrojov informácií a ich porovnávania,
- identifikovať základné manipulatívne techniky a stratégie presviedčania v médiách,
- poznať pravidlá bezpečného, zodpovedného a etického používania médií a sociálnych sietí.

Procesuálny rámec

- vyhľadávať, porovnávať a interpretovať informácie z rôznych mediálnych zdrojov,

- hodnotiť mediálne obsahy z hľadiska ich zámeru, dôveryhodnosti a spôsobu spracovania,
- rozlišovať fakty, názory, reklamu a manipulatívne prvky v mediálnych výstupoch,
- aplikovať pravidlá bezpečného a zodpovedného správania v mediálnom a digitálnom prostredí,
- komunikovať v digitálnom prostredí bezpečne, slušne a zodpovedne,
- reflektovať vlastné mediálne návyky a ich vplyv na myslenie, správanie a rozhodovanie.

Na konci 3. ročníka žiak dokáže rozumieť základnej úlohe médií a dôsledkom rôznych typov správ. Vysvetliť, odkiaľ sa berú informácie, a porovnať ich zdroje. Poznať fungovanie základných digitálnych médií vrátane reklamy, sociálnych sietí a pravidlá bezpečnosti pri ich používaní.

Na konci 5. ročníka žiak dokáže hodnotiť základné prvky médií vrátane jednoduchých reklám a príspevkov na sociálnych sieťach. Rozlíšiť dôveryhodnosť zdrojov informácií. Aplikovať základné pravidlá bezpečného a zodpovedného používania digitálnych médií a sociálnych sietí.

Na konci 9. ročníka žiak dokáže aplikovať kritický a rozlišujúci postoj k médiám vrátane sociálnych sietí, reklamy a marketingu. Interpretovať informácie, mediálne obsahy a výstupy a odhaľovať manipulatívne techniky. Správať sa eticky, bezpečne a zodpovedne ako konzument a tvorca v mediálnom prostredí vrátane sociálnych sietí.

Regionálna výchova a tradičná ľudová kultúra

Charakteristika gramotnosti

- orientovať sa v kultúrno-spoločenských, historických, prírodných a geografických špecifikách spätých s obcou a regiónom, z ktorého pochádzam,
- podieľať sa na ochrane a udržateľnosti prírodného a historického dedičstva,
- rozvíjať tvorivé zručnosti a porozumenie tradičnej materiálnej kultúre Slovenska a jej kultúrno-spoločenskému potenciálu v historických a súčasných súvislostiach,

- rozpoznať formy a prejavy folklóru, tradičného a súčasného umenia; chápať ich význam pre kultúrnu identitu a súčasnú spoločnosť a prispievať k ich rozvoju a ochrane,
- zapájať sa do spoločenského života v obci a regióne, rozvíjať zodpovedný vzťah ku komunite a krajine, vnímať kultúrnu rozmanitosť aj jednotu Slovenska; kriticky reflektovať význam, premeny a vplyv tradícií na človeka, navrhovať spôsoby ochrany živého dedičstva.

Postojový rámec

- vytvárať vzťah k rodisku, obci, regiónu a krajine,
- prejavovať úctu k prírodnému, historickému a kultúrnemu dedičstvu,
- vnímať význam tradícií, folklóru a ľudovej kultúry pre kultúrnu identitu,
- rozvíjať zodpovedný vzťah ku komunite a spolupatričnosť,
- oceňovať kultúrnu rozmanitosť aj jednotu Slovenska,
- kriticky reflektovať význam a premeny tradícií v súčasnosti.

Obsahový rámec

- orientovať sa v kultúrno-spoločenských, historických, prírodných a geografických špecifikách obce a regiónu,
- porozumieť tradičnej materiálnej kultúre, spôsobom obživy, výroby a staviteľstva v regionálnych súvislostiach,
- rozoznávať formy folklóru, tradičného a súčasného umenia a ich význam,
- porozumieť významu obyčají, sviatkov a spoločenských vzťahov v komunite,
- chápať premeny tradícií a ich miesto v súčasnom živote.

Procesuálny rámec

- rozoznávať a porovnávať prejavy prírodného, historického a kultúrneho prostredia regiónu,
- zapájať sa do ochrany a udržiavania prírodného a kultúrneho dedičstva,
- tvorivo sa vyjadrovať prostredníctvom folklórnych, umeleckých a tradičných foriem,
- aktívne sa zapájať do spoločenského a kultúrneho života obce a regiónu,
- reflektovať význam tradícií a navrhovať spôsoby ochrany živého dedičstva.

Na konci 3. ročníka žiak dokáže vytvárať základný vzťah k rodisku a miestu školy a rozpoznať základné a typické prvky prírodného prostredia a historického prostredia. Rozlišovať rôznorodé formy každodenného života v minulosti aj súčasnosti a tvorivo rozvíjať úctu k tradičným zručnostiam. Rozlišovať rôzne prejavy kultúry, tvorivo sa vyjadrovať prostredníctvom umeleckých a folklórnych foriem. Uvedomovať si význam sviatkov, spolupatričnosti a spolunažívania v komunite; vnímať ich ako súčasť spoločného života a rozmanitosti kultúrnych prejavov.

Na konci 5. ročníka žiak dokáže rozvíjať povedomie o prírodných a historických osobitostiach vlastného regiónu, chápať ich vývoj a význam a prejavovať záujem o ich zachovanie. Porozumieť významu tradičných foriem výroby, obživy a staviteľstva v regionálnych súvislostiach, reflektovať ich premenu a hodnotu v súčasnosti. Rozlišovať formy umeleckých a folklórnych prejavov regiónu, porozumieť ich významu a premenám v čase. Rozpoznať význam obyčají, sviatkov a spoločenských vzťahov pre komunitnú súdržnosť, uvažovať o ich význame a premenách v súčasnosti a spolupodieľať sa na ich uchovávaní.

Na konci 9. ročníka sa žiak dokáže orientovať v kultúrno-spoločenských, historických, prírodných a geografických špecifikách spätých s obcou a regiónom, z ktorého pochádza, a podieľať sa na ochrane a udržateľnosti prírodného a historického dedičstva. Rozvíjať tvorivé zručnosti a porozumenie tradičnej materiálnej kultúre Slovenska a jej kultúrno-spoločenskému potenciálu v historických a súčasných súvislostiach. Rozpoznať formy a prejavy folklóru, tradičného a súčasného umenia; chápať ich význam pre kultúrnu identitu a súčasnú spoločnosť a prispievať k ich rozvoju a ochrane. Zapájať sa do spoločenského života v obci a regióne, rozvíjať zodpovedný vzťah ku komunite a krajine, vnímať kultúrnu rozmanitosť aj jednotu Slovenska; kriticky reflektovať význam, premeny a vplyv tradícií na človeka, navrhovať spôsoby ochrany živého dedičstva.

Sociálna a emocionálna gramotnosť

Charakteristika gramotnosti

- bezpečným spôsobom prejavovať a regulovať svoje emócie,
- prejavovať emocionálnu odolnosť, empatiu a sebauvedomenie,
- vnímať vlastné (emocionálne) prežívanie ako rovnocenné s prežívaním iných,

- prejavovať porozumenie a pomáhať iným pri prežívaní ich emócií,
- rozlišovať rôzne druhy vzťahov a rešpektujúce prejavy správania v nich,
- rozvíjať schopnosť spolupracovať, efektívne komunikovať a riešiť konflikty,
- definovať vlastné hodnoty vo vzťahoch a konať zodpovedne rešpektujúc práva a slobody iných,
- plánovať svoju budúcnosť v súlade so svojím potenciálom, potrebami a hranicami,
- rozvíjať osobnú integritu a identitu v súlade s hodnotovými princípmi, rešpektujúc dôstojnosť, intimitu a telesnú integritu vlastnú i druhých,
- analyzovať riziká a prijímať zodpovedné rozhodnutia voči sebe, zdraviu a iným.

Postojový rámec

- uvedomovať si emócie ako súčasť vlastného prežívania a potrebu ich identifikácie a vhodného vyjadrovania,
- prejavovať záujem o prežívanie druhých ľudí,
- uvedomovať si vlastný rozvíjateľný potenciál a potrebu plánovania budúcnosti,
- oceňovať otvorenú rešpektujúcu komunikáciu, predchádzanie konfliktom a v prípade ich vzniku hľadať konštruktívne a nenásilné spôsoby riešenia,
- uvedomovať si potrebu sebapoznávania a sebareflexie pre vlastný rozvoj a rast,
- konať zodpovedne s ohľadom na práva a slobody iných,
- rozvíjať osobnú integritu a identitu v súlade s hodnotovými princípmi, rešpektujúc dôstojnosť, intimitu a telesnú integritu vlastnú i druhých,
- rešpektovať rozmanitosť druhých.

Obsahový rámec

- poznať rôzne druhy emócií,
- hodnotiť silné a slabé stránky osobnosti a možnosti vlastného sebarozvoja, sebauplatňovania a osobnostného rastu,
- rozpoznávať stratégie asertívnej a rešpektujúcej komunikácie, konštruktívneho riešenia konfliktov,
- integrovať spoločenské a vlastné hodnoty do vzťahov k sebe a druhým aj v
  - otázkach osobnej integrity, intimity a sexuality.

Procesuálny rámec

- rozpoznávať emócie u seba a iných a vyjadrovať ich v rozličných situáciách,
- uplatňovať stratégie ochrany, pomoci a podpory osobnej integrity a integrity druhých,
- plánovať vlastnú budúcnosť,
- počúvať a zohľadňovať názory a potreby druhých, hľadať a rešpektovať konsenzus,
- konštruktívne riešiť problémy,
- rešpektovať súhlas a nesúhlas druhých,
- formulovať argumenty v diskusiách, identifikovať rozpor či konzistentnosť
- v analýzach,
- rozpoznávať a vyhodnocovať alternatívne riešenia rôznych prístupov a postupov pri riešení problémov.

Na konci 3. ročníka žiak dokáže pomenovať a vyjadriť svoje prežívanie vhodným spôsobom a rozpoznať emócie druhých. Poznávať sám seba a hovoriť o tom, čo mu ide, čo ho baví a čo sa mu darí menej. Budovať pozitívny vzťah k seba a byť ohľaduplný k druhým. Povedať, čo mu je/nie je príjemné. Rozpoznať, čo je/nie je správne správanie vo vzťahoch. Rešpektovať pravidlá spolupráce, počúvať druhých a vyjadriť svoj názor. Snažiť sa o urovanie nezhôd pokojne. Plánovať si jednoduché ciele a rozmyšľať, čo je osobne dôležité. Uvedomiť si elementárne následky svojich rozhodnutí. Všímať si nebezpečné situácie a vedieť, na koho sa obrátiť v prípade potreby.

Na konci 5. ročníka žiak dokáže rozpoznávať a primerane vyjadrovať vlastné emócie, prejavovať empatiu a rešpektovať prežívanie iných. Spolupracovať s ostatnými pri riešení úloh a problémov. Rozpoznávať svoje potreby a hranice a vedieť ich vyjadriť asertívne. Rozumieť tomu, čo je/nie je správne vo vzťahoch a rozlišovať rôzne druhy vzťahov a vhodné správanie v nich. Komunikovať otvorene, efektívne a s rešpektom. Riešiť konflikty nenásilne a hľadať čestné riešenia. Uvedomovať si svoje hodnoty a rozhodovať sa podľa nich. Plánovať svoje aktivity, rozhodovať sa s ohľadom na svoje schopnosti, záujmy a hodnoty a zvažovať dôsledky svojho správania a rozhodnutí. Rozpoznávať rizikové situácie a vedieť, ako sa chrániť.

Na konci 9. ročníka žiak dokáže bezpečným spôsobom prejavovať a regulovať emócie, prejavovať porozumenie a pomáhať iným pri prežívaní ich emócií s prihliadnutím na uvedomenie si vlastných kapacít. Prejavovať emocionálnu odolnosť, empatiu

a sebauvedomenie. Efektívne spolupracovať v homogénnych, ako aj rozmanitých tímoch. Definovať vlastné hodnoty vo vzťahoch, rozlišovať rôzne druhy vzťahov, prejavy správania v nich, utvárať ich a s rešpektom k sebe a iným v nich fungovať. Efektívne komunikovať, asertívne, ale ohľaduplne obhajovať a dosahovať svoje ciele v rešpektujúcej komunikácii. Predchádzať konfliktom, riešiť reálne konflikty nenásilnými spôsobmi. Utvárať svoju osobnú integritu a identitu vo vzťahu k hodnotovým princípom. Analyzovať riziká a príležitosti a prijímať zodpovedné rozhodnutia ovplyvňujúce vlastný život, vzťahy a zdravie, ako aj vzťahy a zdravie druhých a život ako taký. Plánovať svoju krátkodobú a dlhodobú budúcnosť v súlade so svojím rozvíjateľným potenciálom, potrebami a hranicami.